Eindexamen Fries vwo 2005-I

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden	Deel-scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Tekst 1 Taalbelied

Maximumscore 2

1 ☐ It wie ûngewoan om der in wykein op út te gean, (“tsjin ús gewoante yn”), net ûngewoan dat hy en syn frou sneins nei tsjerke gongen (“lykas oars”).

As der mear as 22 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

2 ■ D

Maximumscore 2

3 ☐ It binne situaasjes dy’t bûten it deistige omgean // dy’t wat offisjeels hawwe // dy’t as sadanich net mei it húshâlden te krijen hawwe // formeel binne.

As der mear as 17 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

Maximumscore 1

4 ☐ ‘Dat is … feroarje sil (r.31-33)’//‘mar it . . . feroarje sil.’ (r. 32 – 33)

Maximumscore 2

5 ☐ Hy jout as argumint dat der foar in omslach yn wenstich fielen / fêste opfettings mear noadich is as papier.// Hy makket in fergeliking mei in godstsjinstige omslach om oan te jaan dat ien net samar fan taal feroaret.
As der mear as 22 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

Maximumscore 4

6 ☐
- *1.* teoretysk/autoriteitsargumint → in hiel soad stúdzjes oer ynnovaasje — 2
- *2.* praktysk/empirysk argumint → eigen ûnderfining — 2

As der mear as 22 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

Maximumscore 1

7 ☐ Dat it Kolleezje en de Steaten sa yngreven foar it Frysk opkomme// pleitsje foar in aktyf taalbelied.

As der mear as 12 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

Maximumscore 1

8 ☐ Dat it belied net ôfstimd is op de praktyk.

Maximumscore 1

9 ☐ Tsjinstellend

Maximumscore 2

10 ☐ It moat de bern ek dúdlik makke wurde wat it belang fan it Frysk is foar harsels.// It giet net om de taal mar om it bern.

As antwurd helle is út rigel 52-55 — 1

As der mear as 22 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

Antwoorden	Deel-scores

11 ■ A

Maximumscore 2

12 □ • Algemien (teoretysk) taalbelied **1**

• (praktysk) taalbelied dat oanpast wurdt oan spesifike situaasjes **1**

13 ■ C

Maximumscore 2

14 □ Mieningen. De skriuwer komt net mei feiten dy't oantoane dat it ûnderwiis gjin oandacht hat foar it troch him fereaske kultuerfilosofysk ramt. (Hy mient mar dat dat sa is.)

15 ■ D

Tekst 2 Meartaligens yn it alfabetisearringswurk

16 ■ C

Maximumscore 2

17 □ Frysktalige dosinten seagen ferbân tusken taal en maatskiplike posysje, Nederlânsktalige net.

As der mear as 17 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

Maximumscore 2

18 □ Nee, Visser wol harren wurdearring foar de memmetaal sterker meitsje.

As der mear as 17 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

19 ■ C

Maximumscore 2

20 □ Staverjen leit de klam op wat se nèt kinne. It giet der ek om de analfabeten ynsjoch te jaan yn wat se wol kinne.

As der mear as 28 wurden brûkt binne ien punt ôflûke.

Tekst 1 en tekst 2

Maximumscore 2

21 □ Taalûnderwiis allinnich is net genôch // taalûnderwiis heart jûn te wurden yn in breder ramt.

Maximumscore 2

22 □ Zondag praat fan in kultuerfilosofysk ramt; Mulder praat oer in psychologysk/taalsosjologysk ramt. Ut it andert moat bliken dwaan dat Zondag it hat oer de kulturele wearde fan de taal yn it algemien, Mulder oer de betsjutting fan de eigen taal yn in mienskip.

Antwoorden	Deel-scores
Tekst 3 Taal is mear as saaklike ynformaasje	
Maximumscore 18	
23 • stavering en styl	4
• ynhâld	14

Stavering en styl

De kandidaat krijt 4 punten foarôf. Foar elke flater wurdt 0,2 punt ôflutsen. It maksimum tal punten dat ôflutsen wurde kin, is 4.
It totaal oantal punten foar stavering en styl moat ôfrûne wurde op hiele punten.
Net rekkene wurde:

- flaters op it mêd fan it al of net oaninoar skriuwen fan wurden
- ynterpunksjeflaters
- werhellingsflaters (deselde flater yn itselde wurd)
- te min / tefolle spaasjes yn gefallen as *dy't* en *yn 'e*

Ynhâld

Haadgedachte

Takomst fan de talen	
• Algemien idee: de grutte talen bliuwe oer (en de lytsen ferdwine)	1
• Ingelsk is net de taal fan elk yn Grut-Brittanje en Australië	1
• Dêr is gjin dúdlike fersterking fan de grutte taal	1
De funksjes fan taal	
• Taal is mear as in 'effisjint kommunikaasjemiddel'	1
• Funksje 1: saaklik kommunikaasjemiddel (yn de formele domeinen)	1
• Funksje 2: taal stiet foar solidariteit en werkenning/eigenheid (yn de ynformele domeinen)	1
• De funksje fan solidariteit/eigenheid/werkenning ferklearret (foar in part) it oerlibjen fan dy minderheidstaal	1
Fryslân	
• (Nederlânsk dominante taal yn de formele domeinen en) Frysk is de minderheidstaal dy't sterk stiet yn de ynformele domeinen	1
• Ek hjoed de dei is Fryslân in twatalige provinsje/is it Frysk net ferdwûn	1
Gefolgen fan in grutter wurdende wrâld	
• Liedt ta ienfoarmigens en ientaligens	1
– Twa prosessen:	
• demokratisearring dy't liedt ta frijer fielen om it Frysk te brûken	1
• en mondialisearring dy't der krekt ta liedt dat taal en taal identiteit punten fan werkenning wurde	1
• As ynformaasje-eleminten yn in goede gearhing en folchoarder beskreaun binne	2

Fierder wurde punten ôflutsen foar it te boppen gean fan it tal wurden:
261-265 wurden = 1pnt;
266-270 = 2pnt;
271-275 = 3pnt;
ensfh.
Oftewol: earste tsien wurden 0 punten en dan foar elke 5 wurden mear 1 punt ôflûke.